

**BASLAWISH KASS OQIWSHILARIN OQITIWDI ZAMANAGÓY
TEXNOLOGIYALAR HÁM USILLARDAN PAYDALANIW**

Abdullaeva Sayatxan Xamidullaevna

Qaraózek rayonu 22- sanlı mekteptiń baslawıw klass muǵallımı

Annotaciya

Bul maqalamızda bilim beriw sapası hám nátiyjeliligin arttırıwda xabar-kommunikaciya texnologiyaları, interaktiv usıllar, cıfırlı bilim beriw platformaları hám de oqıwshınıń shaxsına baǵdarlanǵan jantasıwdıń ornı talqılanǵan. Sonday-aq, zamanagóy usıllardıń oqıwshılardıń ǵárezsiz pikirlewi, dóretiwshiligi, kommunikativ kompetenciya hám oqıw motivaciya sını rawajlandırıwdaǵı áhmiyeti ilimiy derekler tiykarında dálillengen.

Gilt sózler

baslawısh tálim, zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar, interaktiv usıllar, xabar-kommunikaciya texnologiyaları, innovaciyalıq tálim, oqıw motivaciya sını, kompetenciya sını rawajlanıw, cıfırlı tálim, tálim sapası.

Kirisiw

Búgingi kúnde dúnya tálim sistemasında júz berip atırǵan túpkilikli reformalar, cıfırlı texnologiyalardıń jedel rawajlanıwı hám globalıw processleri tálim mazmunı hám de onı shólkemlestiriw formalarına jańa talaplar qoymaqta. Ásirese, baslawısh tálim basqıshı oqıwshılardıń intellektuallıq, ruwxıy hám sociallıq rawajlanıwında áhmiyetli orın tutadı. Bul dáwirde qalıplesken bilim, kónlikpe hám kompetenciya keyingi tálim basqıshları ushın bekkem tiykar wazıypasın atqaradı. Sol sebepli baslawısh klass oqıwshıların zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar tiykarında oqıtıw búgingi kúnniń eń áhmiyetli pedagogikalıq máselelerinen biri esaplanadı.

Dástúriy tálim sistemasında muǵallım tiykarǵı xabar deregi sıpatında iskerlik júrgizgen bolsa, zamanagóy tálim koncepciyasında oqıwshı tálim procesiniń belsendi qatnasıwshısına aylanadı. Kompetenciya sını rawajlanıwǵa tiykarlanǵan tálim modeli oqıwshılardıń ǵárezsiz pikirlewi, máselelerdi sheshiwi, qarım-qatnas etewi, xabardı izlewi hám onnan nátiyjeli paydalanıwı kónlikpelerin qalıplestiriwdi názerde tutadı. Bunday nátiyjelerge erisiwde interaktiv usıllar, cıfırlı qurallar hám innovaciya sını pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıw úlken áhmiyetke iye.

Baslawısh klass oqıwshıları jas ózgesheliklerine qaray kóbirek kórsetpelilik, oyın iskerligi hám ámeliy shınıǵıwlar arqalı bilimlerde ańsıraǵı ózlestiredi. Zamanagóy texnologiyalar áne usı mıtájliklerde esapqa alǵan halda tálimdi qızıqlı,

mazmunli hám nátiyjeli shólkemlestiriwge imkaniyat jaratadı. Multimedia prezentaciyları, elektron sabaqlıqlar, interaktiv taxtalar, animaciylar, virtual laboratoriyalar hám de tálim platformaları sabaqlardıń nátiyjeliligin arttırıp, oqıwshılardıń biliwge bolǵan qızıǵıwshılıǵın kúsheytedi.

Mámleketimizde de baslawısh tálim sapasın xalıqaralıq standartlar tiykarında jetilistiriw, pedagoglardıń kásiplik kompetentligin rawajlandırıw hám cıfrlı tálim ortalıǵın jaratıwǵa ayırıqsha itibar qaratılmaqta. Sol sebepli zamanagóy texnologiyalardı sabaq procesine nátiyjeli integraciylaw, oqıwshılardıń jeke imkaniyatların esapqa alǵan halda tálimdi shólkemlestiriw hám innovaciyalıq usıllardan paydalanıw boyınsha ilimiy izertlewlerdi keńeytiw zárúr esaplanadı.

Bul maqalanıń maqseti baslawısh klass oqıwshılarnı oqıtıwda zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar hám interaktiv usıllardan paydalanıwdıń teoriyalıq tiykarların talqılaw, olardıń tálim sapası hám de oqıwshılardıń kompetenciyların rawajlandırıwdaǵı áhmiyetin ilimiy tárepten tiykarlawdan ibarat.

Tiykargı bólim

Baslawısh tálim sistemasında zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı qollanıw oqıwshılardıń belsendiligin arttırıw, ǵárezsiz pikirlewin rawajlandırıw hám bilimlerdi sanalı túrde ózlestiriwine xızmet etedi. Pedagogikalıq texnologiya - bul tálim maqsetlerine erisiwdi kepillaytuǵın, aldınnan joybarlastırılǵan hám sistemalı shólkemlestirilgen pedagogikalıq iskerlik bolıp tabıladı. Zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar oqıwshılardıń jeke ózgesheliklerin esapqa alıw, olardıń qábiletlerin rawajlandırıw hám tálim processin shaxsqa baǵdarlaw principine tiykarlanadı.

İnteraktiv usıllardan paydalanıw baslawısh klass oqıwshılarnıń sabaqtaǵı belsendiligin sezilerli dárejede arttıradı. «Aqlıy hújim», «Klaster», «BBM», «İnsert», «Sinkveyn», «Fishboun», «Venn diagramması», «Rolli oyın», «Keys-stadi» sıyaqlı usıllar oqıwshılardıń ǵárezsiz pikirlewin, logikalıq oylawın hám dóretiwshilik jantasıwın rawajlandırıwǵa járdem beredi. Usı usıllar arqalı oqıwshılar tayar bilimdi qabıllawshı emes, al bilimdi izlewshi hám jaratıwshı subyekt sıpatında qalıplesedi.

Xabar-kommunikaciya texnologiyalarınan paydalanıw baslawısh tálimniń ajıralmas bólegine aylanıp barmaqta. İnteraktiv taxtalar, multimedia prezentaciyları, elektron sabaqlıqlar, video hám audio materiallar, virtual tálim platformaları hám de mobil qosımshalar oqıwshılardıń bilimlerdi kórsetpeli túrde ózlestiriwine xızmet etedi. Ásirese, reńbereń animaciylar, didaktikalıq oyınlar hám elektron shınıǵıwlar kishi jastaǵı oqıwshılardıń dıqqatın uzaq waqıt dawamında saqlap turıwǵa imkaniyat beredi.

Cifrlı tálim quralları oqıwshılardıń ǵárezsiz bilim alıw kompetenciyasın da rawajlandıradı. Elektron resurslardan paydalanıw arqalı oqıwshı sabaqtan tısqarı waqıtta da temanı tákirarlaw, qosımsha tapsırmalardı orınlaw hám óz bilimin ǵárezsiz bahalaw imkaniyatına iye boladı. Bul bolsa úzliksiz tálim principlerin ámelge asırıwda áhmiyetli faktor esaplanadı.

Baslawısh klasslarda oyın texnologiyalarınan paydalanıw da joqarı nátiyjelilikke iye. Didaktikalıq oyınlar oqıwshılardıń psixologiyalıq hám jas ózgesheliklerine sáykes kelip, olarda bilim alıwǵa bolǵan unamlı motivaciyanı qalıplestiredi. Oyın arqalı shólkemlestirilgen sabaqlarda balalar erkin pikirleydi, topar menen islesiwdi úyrenedi, qarım-qatnas mádeniyatı hám sociallıq kompetenciyaları rawajlanadı.

Joybar usılı da zamanagóy tálimniń áhmiyetli quramlıq bólegi esaplanadı. Bul usıl oqıwshılarda mashqalanı ǵárezsiz anıqlaw, maǵlıwmatlardı izlew, tallaw hám nátiyjelerdi usınıw kónlikpelerin qalıplestiredi. Kishi kólemdegi dóretiwshilik joybarlar arqalı oqıwshılar teoriyalıq bilimlerin ámeliyat penen baylanıstıradı hám de izertlewshilik iskerliginiń dáslepki elementlerin iyeleydi.

Differencial hám individual jantasıw zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardıń áhmiyetli principlerinen biri bolıp tabıladı. Hár bir oqıwshınıń bilim dárejesi, qızıǵıwshılıǵı hám qábiletin esapqa alǵan halda tapsırmalardı differenciyalaw tálim nátiyjeliligin arttıradı. Kúshli oqıwshılar quramalı tapsırmalardı orınlaw arqalı óz potencialın rawajlandırsa, ózlestiriwi salıstırmalı páseń bolǵan oqıwshılar ushın qosımsha járdem hám beyimlestirilgen wazıypalar usınıladı.

Zamanagóy texnologiyalardı nátiyjeli qollanıwda muǵallimniń kásiplik kompetenciyası ayrıqsha áhmiyetke iye. Pedagog tek ǵana pán mazmunın tereń biliwi kerek bolmay, al cifrlı texnologiyalar, interaktiv usıllar, innovaciyalıq bahalaw usılları hám zamanagóy tálim platformalarınan nátiyjeli paydalana alıwı kerek. Muǵallimniń turaqlı túrde óz kásibin jetilistirip barıwı tálim sapası hám nátiyjeliliginiń áhmiyetli faktorlarınan biri bolıp tabıladı.

Sonday-aq, zamanagóy bahalaw sistemaları, atap aytqanda, formativlik hám summativlik bahalaw usıllarınan paydalanıw oqıwshılardıń ózlestiriw dárejesin úzliksiz monitoring qılıw imkaniyatın beredi. Elektron testler, onlayn tapsırmalar, portfoliolar hám refleksiya usılları oqıwshılardıń ózin-ózi bahalaw kónlikpelerin rawajlandırıw menen bir qatarda tálim processiniń ashıqlıǵın támiyinleydi.

Ámeliy tájiriybeler sonı kórsetedi: zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar qollanılgan sabaqlarda oqıwshılardıń ózlestiriw kórsetkishleri, sabaқтаǵı belsendiligi, qarım-qatnas mádeniyatı hám dóretiwshilik pikirlew qábileti dástúriy usıllarǵa salıstırǵanda sezilerli dárejede joqarı boladı. Sonlıqtan innovaciyalıq

texnologiyalardı baslawısh tálim sistemasına izbe-iz engiziw búgingi tálim siyasatınıń tiykarǵı baǵdarlarınan biri bolıp esaplanadı.

Juwmaq

Baslawısh klass oqıwshıların oqıtıwda zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar hám interaktiv usıllardan paydalanıw bilimlendiriw nátiyjeliligin arttırıwdıń áhmiyetli faktori esaplanadı. Bul texnologiyalar oqıwshılardıń bilim alıwǵa bolǵan qızıǵıwshılıǵın kúsheytedi, ǵárezsiz pikirlew, dóretiwshilik, qarım-qatnas hám birge islesiw kompetenciyların rawajlandıradı. Sonday-aq, sanlı tálim quralları hám innovaciyalıq usıllardı tálim processine keńnen engiziw baslawısh tálim sapasın jańa basqıshqa alıp shıǵıwǵa xızmet etedi. Keleshekte pedagoglardıń informaciya-kommunikaciya texnologiyalarınan paydalanıw boyınsha kásiplik kompetenciyların rawajlandırıw hám de zamanagóy usıllardı ámeliyatqa keńnen qollanıw tálim sisteması aldındaǵı baslı wazıypalardan biri bolıp qaladı.

PAYDALANILǵAN ÁDEBIYATLAR:

1. Tolipov O ‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’ limda innovatsion texnologiyalar. - Toshkent: Iste’ dod, 2018.
3. Yo ‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. - Toshkent: O ‘qituvchi, 2014.